

Nr 152.

Av herr **Johanson** i Hallagården, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående ändring i bestämmelserna om gottgörelse åt arrendatorer av kronans jordbruksdomäner och prästerskapets löneboställen för odlings- och täckdikningsarbeten m. m.

I kungl. kungörelsen 4 juni 1908 punkt 21 och i kungl. förordningen 15 september 1911 § 26 ges bestämmelser om ersättning i vissa fall till arrendatorer av kronans jordbruksdomäner respektive arrendatorer av prästerskapets löneboställen. Delvis sammanstämman föreskrifterna i båda författningarna, delvis skilja de sig åt. Särskilt betungande blir för prästjordsarrendatorerna, att från den ersättning, som dessa kunna få för större odlings- eller täckdikningsarbeten m. m., måste avgå kostnader för synerättens prövning av företagens verkställande, under det att kronans arrendatorer icke belastas av dessa kostnader, enär synerätt där ej anlitas. Något bärande skäl för denna olikhet lär icke kunna påvisas, men den praktiska följderna av dess bibehållande framgår utan vidare av ett exempel. Materielkostnaden vid ett täckdikningsföretag i ett givet fall uppgick till 210: — kronor. För att avdrag härav skulle kunna erhållas enligt 1911 års förordning § 26 från arrendebeloppet fordrades följande utlägg:

Sakkunnig för täckdikningsplanens uppgörande	kronor	30: —
övervakning genom hushållningssällskapets täckdiknings-		
förman vid rörläggningen	»	30: —
syneersättningskostnader	»	100: —
		<hr/>
	Summa kronor	160: —

Skillnaden mellan materialkostnaden vid företaget kr. 210: — och kostnaderna för att få densamma ersatt kr. 160: — blir 50: — kr. och detta belopp utgör alltså den effektiva ersättningen. Hade nu syneersätt-

ningskostnaderna ej erfordrats, skulle ersättningen ökas med 100: — kr., vilket väsentligt förhöjt dess värde och betydelse.

Det synes vara tämligen överflödigt med anlitaudet av synerätt, som, sedan arbetet fullbordats, knappast kan genom egen iakttagelse kontrollera, att arbetet är riktigt utfört, då täckdikningen är belägen under jordytan, utan måste lita till vitsord av den som under rörläggningen utövar kontrollen. Lämpligare och billigare vore, om avsyningen finge verkställas av lantbruksingenjör, jordbrukskonsulent eller annan av myndighet godkänd sakkunnig, som hade att upprätta syncinstrument i två exemplar, vilka skulle företes vid arrendeuppbörden, varjämte det ena överlämnades för kontrollens skull till vederbörande konsistorienotarie, vars tjänsteåligganden därigenom knappast skulle på något väsentligt sätt ökas. Då det beträffande kronoarrendatorer, är domänstyrelsen och ej synerätt, som prövar huruvida gottgörelse skall lämnas arrendatorn, torde saken även beträffande prästjordsarrendatorer, kunna ordnas utan dessas betungande med kostnaderna för synerätt. Domkapitlet torde kunna besluta i synerättens ställe, sedan avsyningsinstrumentet dit inkommit.

Invändas kunde möjligen, att domkapitlet icke är en ekonomiskt lika sakkunnig myndighet som domänstyrelsen, och att ersättningsbeloppet enligt författningarna beror därav, att arrendatorn icke under sin arrendetid kan tillgodogöra sig en mot anläggningskostnaden svarande inkomst, i följd varav en viss prövningsfrihet måste finnas för myndigheten, vilken därför behöver äga ekonomisk och kanske någon teknisk sakkunskap. Emellertid lär ej heller å andra sidan kunna bestridas, att efter hand ersättningarna komma att bestämmas i viss mån schablonmässigt och därvid vissa anläggningskostnader utan vidare framstå såsom föremål för ersättning. För trygghetens skull och av praktiska skäl vore det därför möjligen lämpligt att även i de båda angivna författningarna införa bestämmelser angående arten av de kostnader, för vilka arrendatorn bör gottgöras. Härvid vore det både önskvärt och behöfligt, att utom materielkostnaden toges i betraktande jämväl arvoden för planens uppgörande, kontrollen under arbetet och avsyningen, vilka kostnader äro för arbetet nödvändiga och uppenbarligen i och för sig tämligen likställda med materielkostnaden.

Med stöd av vad sålunda anförts, hemställes,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t an-
hålla om utredning och därav föranlett förslag angående
sådan ändring av bestämmelserna om gottgörelse till
arrendatorer av kronans jordbruksdomäner och präster-

skapets löneboställen för verkställda större odlings- eller täckdikningsarbeten och därmed jämförliga företag, att dessa arrendatorer dels bliva inbördes likställda i fråga om form och sätt för gottgörelsefrågans prövning, dels erhålla gottgörelse såväl för materielkostnad som för planläggning-, kontroll- och avsyningskostnader.

Stockholm den 20 januari 1923.

Gustav Johanson,
Hallagården.
